

Акт
лісопатологічного обстеження лісових насаджень філії «Центральний лісовий офіс»
ДП «Ліси України», що потребують заходів з поліпшення санітарного стану лісів
у 2025 році

20.03.2025

м. Корсунь - Шевченківський

Нами, начальником відділу діагностики ДСЛП «Херсонлісозахист» ДОМАНЧУК Оленою, начальником відділу нагляду та прогнозу ДСЛП «Херсонлісозахист» РУДЬ Райсою, інженером охорони й захисту лісу Корсунь - Шевченківського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» ЯЦЕНКОМ Василем, інженером охорони й захисту лісу Корсунь - Шевченківського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» ТКАЧОМ Олександром, лісничим Степанецького лісництва ПРОКОПЕНКОМ В'ячеславом, проведено 20 березня 2025 року лісопатологічне обстеження насаджень Корсунь - Шевченківського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» (Далі - Надлісництво), з метою здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на загальній площі 94,4 га.

Таксаційна характеристика обстежених ділянок відповідно до Проектів організації та розвитку лісового господарства (таксаційний опис, відомості поквартальних підсумків) 2014 року, наведена в таблиці:

Лісництво (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер підвиділу	у тому числі площа, можлива для експлуатації	Коротка таксаційна характеристика насаджень відповідно до матеріалів лісовпорядкування							Категорія захисності
						склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, куб. метрів на 1 гектар	
Степанецьке	4	4	3,4		3,4	10СЗ	45	0,6	1А	21	24	260	3
Степанецьке	6	1	15,5		11,5	10СЗ+АКБ	64	0,6	1	21	28	270	3
Степанецьке	6	5	0,7		0,7	10СЗ	53	0,5	1	21	26	220	3
Степанецьке	7	17	16,2		14,3	8СЗ(71)2СЗ(45)	71	0,70	1	22	30	305	3
Степанецьке	7	17	16,2	2	1,5	8СЗ(71)2СЗ(45)	71	0,70	1	22	30	305	3
Степанецьке	8	6	17,0		12,6	10СЗ	72	0,60	1	23	28	300	3
Степанецьке	8	6	17,0	5	1,7	10СЗ	72	0,60	1	23	28	300	3
Степанецьке	10	1	9,5		7,1	10СЗ+АКБ+ЛПД+КЛЯ	62	0,60	1	23	28	290	3
Степанецьке	10	1	9,5	5	0,5	10СЗ+АКБ+ЛПД+КЛЯ	62	0,60	1	23	28	290	3
Степанецьке	10	2	1,7		1,5	10СЗ	49	0,60	1	19	24	220	3
Степанецьке	10	3	4,9		3,0	10СЗ+АКБ	62	0,60	1	22	28	280	3
Степанецьке	10	3	4,9	2	1,8	10СЗ+АКБ	62	0,60	1	22	28	280	3
Степанецьке	10	4	2,0		1,5	10СЗ	45	0,70	1А	20	22	300	3
Степанецьке	32	10	2,0		2,0	10СЗ	61	0,60	1А	25	32	330	3
Степанецьке	32	11	6,6		6,0	10СЗ	62	0,60	1	22	26	285	3
Степанецьке	32	12	8,1		8,1	10СЗК	60	0,70	1	21	28	320	3
Степанецьке	38	12	17,2		17,2	10СЗ	53	0,80	1	20	24	330	3
Разом по л-ву:			152,4		94,4								
Всього по філії ВСР на площі, га				94,4									

З метою визначення причин виникнення патологічних процесів в лісових насадженнях Надлісництва, призначення в них заходів з поліпшення санітарного стану лісів, зокрема, вибіркового санітарного рубок, було проведено лісопатологічне обстеження лінійним методом шляхом візуального обстеження стану дерев, керуючись Санітарними правилами в лісах України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 року № 555.

Обстеженням встановлено:

При лісопатологічному обстеженні лісових насаджень у Степанецькому лісництві Надлісництва відмічено погіршення санітарного стану дерев в результаті глобальної зміни клімату, зокрема, потеплінням (засуха, відсутність опадів та пониження ґрунтових вод), у

зв'язку із чим, склалися сприятливі умови для розповсюдження і розмноження хвороб лісу та стовбурових шкідників, що призвело до ослаблення і всихання дерев хвойних порід, де будуть відібрані у вибіркову санітарну рубку дерева IV - VI категорії санітарного стану.

У хвойних насадженнях на ділянках Степанецького лісництва – квартал 4 виділ 4, квартал 6 виділ 1 (проведено ВСР у 2020, 2022, 2023 роках), квартал 10 виділ 1 (ВСР-2020р.), квартал 10 виділ 1.5, квартал 10 виділ 3, квартал 10 виділ 3.2, квартал 32 виділ 10, квартал 32 виділ 11 (ВСР - 2022р.), квартал 32 виділ 12 (ВСР - 2022р.), присутні хвойні дерева IV – VI категорій, спостерігається природний відпад, що перейшов у патологічний (за наявністю великих діаметрів дерев на висоті 1,3 м), загальна захаращеність ділянок, дерева повалені й зламані в комелі сухостійних стовбурів та завислими на інших деревах, з підірваною кореневою системою, дерева із зламами в комелі з локальним відшаруванням кори, пошкоджені стовбуровими шкідниками: малим та великим сосновими лубоїдами, вусачами: сірим довговусим та кореневим коротковусим.

Зважаючи на незадовільний санітарний стан обстежених насаджень та з метою створення умов для оперативного гасіння пожеж, мінімізації збитків від них та зменшення розповсюдження шкідників і хвороб лісу в обстежених насадженнях доцільно провести вибіркову санітарну рубку. Вчасно проведені лісгосподарські заходи є запорукою підвищення біологічної та пожежної стійкості насаджень.

При лісопатологічному обстеженні насаджень у кварталі 38 виділі 12 відмічено ураження стовбуровими шкідниками: дерева свіжого сухостою з яскраво – червоною глицею, з відбитками на корі й верхніх гілках та стовбурах маточних ходів верхівкового короїда, в меншій мірі - малого соснового лубоїда та великого соснового лубоїда, златок та вусачів. Присутні дерева зовні зелені з локально відшарованою корою, але приречені на загибель, так як під нею спостерігається відпрацювання короїдів.

Вся пошкоджена стовбуровими шкідниками частина хвойних дерев уражена заболонною синьою гниллю дереворуйнівних грибів, які розвиваються в ходах комах у заболонній частині стовбурів. Посиніння деревини хвойних дерев пов'язане з патогенним грибом офіостомой.

Шкідливість комах і збудників хвороб проявляється у порушенні структури крон, частковій або повній втраті хвої, зменшенні приросту, зменшенні стійкості до дії вітру та інших чинників, погіршенні санітарного стану дерев або їхньої загибелі, впливі на генеративну сферу дерев, а також – на якість лісової продукції, зокрема деревини.

Одним із заходів зменшення небезпеки поширення стовбурових шкідників та хвороб лісу є вчасне проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів.

Оглянуту ділянку, де відмічено свіже групове всихання дерев сосни (IV – V категорії), пошкоджених стовбуровим шкідниками (короїдне враження) квартал 38 виділ 12 занести в Книгу обліку осередків хвороб і шкідників лісу як комплексний осередок стовбурових шкідників.

При огляді повалених дерев у кварталі 10 виділ 3.2 під корою виявлено ризоморфи чорного кольору, що являється ознакою враження опеньком осіннім (*Armillaria mellea*).

Зараженню ростучих дерев сприяє засуха, пошкодження шкідниками та різними хворобами. У результаті дії гриба розвивається біла гниль корозійно – деструктивного типу коренів і окоренкової частини стовбура, коріння при цьому згнивають повністю, а на стовбурі утворюється заболонна біла гниль з чорними лініями, від якої уражені дерева гинуть. Опеньок осінній дуже поширений і шкідливий.

У кварталі 32 виділі 12, обліковується осередок кореневої губки, де спостерігаються наявні ознаки, характерні для кореневої губки - це групове всихання з випаданням дерев, галявини, що оточуються дуже ослабленими деревами з ажурними кронами, короткими пагонами з блідо - зеленою хвоєю у вигляді пучків, з окорованою нижньою частиною стовбурів, пошкодженими стовбуровими шкідниками (короїди, вусачі, златки), з нальотом чорно- коричневого кольору.

В результаті враження кореневими гнилями, деревостани втрачають свою механічну стійкість, звідси і велика кількість вітровальних дерев. Коренева губка викликає строкату, корозійну, ядрову, кореневу і комлеву гниль, відшарування кори в нижній частині стовбура.

Таким чином, в обстежених насадженнях Степанецького лісництва Корсунь – Шевченківського надлісництва будуть відібрані у вибірку санітарну рубку дерева, пошкоджені стовбуровими шкідниками та хворобами лісу, а саме:

- дерева хвойних порід IV – VI категорій, пошкоджених стовбуровими шкідниками (верхівковим короїдом, малим сосновим і великим лубоїдами, вусачами, златками);
- соснові дерева в осередку опенька осіннього (кореневі гнилі);
- дерева хвойних порід IV – VI категорій санітарного стану в осередку кореневої губки – збудника корневих гнилей.

Характер всихання поодинокий та груповий, темп поступовий та різкий, ступінь всихання слабкий та середній.

При проведенні вибірових санітарних рубок в насадженнях Надлісництва залишати дерева, які виконують важливі біоценотичні функції та дотримуватись показника повноти, встановленого для вибірових санітарних рубок, згідно «Санітарних правил в лісах України».

На момент обстеження відведення насаджень у вибірку санітарну рубку не проведено.

Висновок:

1. В насадженнях, уражених хворобами та пошкоджених стовбуровими шкідниками лісу, з метою недопущення розмноження та розповсюдження у прилеглих насадженнях стовбурових шкідників, хвороб лісу, провести заходи з поліпшення санітарного стану лісів, враховуючи стан насаджень, особливості розвитку шкідників.

2. З урахуванням наявних осередків хвороб лісу та стовбурових шкідників, ДСЛП «Херсонлісозахист» рекомендує лісовій охороні Надлісництва здійснювати постійний моніторинг деревостанів, особливо в місцях появи верхівкового короїда, з метою швидкого реагування та запобігання поширенню загроз на ранніх ознаках захворювань або шкідників.

3. З метою поліпшення санітарного стану лісів, обстежені насадження потребують проведення вибірково санітарної рубки на загальній площі 94,4 га.

4. Заходи з поліпшення санітарного стану лісів здійснювати з дотриманням вимог «Санітарних правил в лісах України», затверджених постановою КМУ від 27 липня 1995 року № 555.

Акт складений в 3 примірниках.

Додаток: фотоматеріали.

Начальник відділу діагностики ДСЛП «Херсонлісозахист»

 Олена ДОМАНЧУК

Начальник відділу нагляду та прогнозу
ДСЛП «Херсонлісозахист»

 Раїса РУДЬ

Інженер охорони й захисту лісу Корсунь -Шевченківського
надлісництва філії «Центральний лісовий офіс»
ДП «Ліси України»

 Василь ЯЦЕНКО

Інженер охорони й захисту лісу Корсунь -Шевченківського
надлісництва філії «Центральний лісовий офіс»
ДП «Ліси України»

 Олександр ТКАЧ

Лісничий Степанецького лісництва

 В'ячеслав ПРОКОПЕНКО